

Vlaams
Parlement

vergadering **C251**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 2 juli 2020

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de huursubsidies aan scholen – 2822 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de samenwerking met het netwerk van islamexperten in het onderwijs – 2783 (2019-2020)	5
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven – 2841 (2019-2020)	8
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over preventie van gewelddadige radicalisering en polarisering, met name wat de ondersteuning van scholen via het project Connect betreft – 2845 (2019-2020)	13
VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het multifunctionele gebruik van schoolsportinfrastructuur – 2855 (2019-2020)	15
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de betaalde stage voor studenten Verpleegkunde – 2860 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een onkostenvergoeding voor stages van laatstejaarsstudent-verpleegkundigen – 2903 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het overleg met de Vlaamse Vereniging van Studenten over een financiële vergoeding voor vierdejaarsstudenten Verpleegkunde – 2911 (2019-2020)	18
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de verplichte 'boterhammentaks' door de veiligheidsmaatregelen op school – 2905 (2019-2020)	25

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de huursubsidies aan scholen – 2822 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): De afgelopen jaren hebben al verschillende scholen binnen het gesubsidieerd onderwijs gebruikgemaakt van het huursubsidiesysteem voor de financiering van schoolinfrastructuur. Scholen kampen namelijk vaak met een capaciteitsprobleem. Het huren van schoolgebouwen is daarbij een aantrekkelijk financieel alternatief om flexibel en snel onderwijsinfrastructuur te vernieuwen en bijkomende plaatsten te realiseren.

In uw beleidsnota Onderwijs schrijft u: "Huur van een schoolgebouw kan een passende optie zijn in de globale huisvestingsstrategie van de schoolbesturen. Om de scholen voldoende opties te bieden, blijf ik daarom naast de reguliere investeringen en de DBFM-initiatieven inzake scholenbouw, huursubsidies aanbieden."

Tijdens de vorige legislatuur ontwikkelde het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) op initiatief van de toenmalige minister het systeem van de huursubsidies en vonden er verschillende oproepen plaats om aanvraagdossiers voor huursubsidies in te dienen.

Tijdens deze legislatuur lanceerde u nog geen nieuwe oproep voor scholen om nieuwe dossiers voor huursubsidies aan te vragen. In het voorjaar zei u hierover het volgende: "Wat toekomstige extra oproepen betreft, mogen we het mechanisme natuurlijk niet geïsoleerd bekijken, maar in relatie tot het totaal meerjarig investeringsplan rond schoolinfrastructuur, waarvan ook de reguliere vervangings- en capaciteitsinvesteringen en de DBFM-initiatieven deel zullen uitmaken."

Minister, we krijgen vanuit schoolbesturen regelmatig de vraag of er nog een nieuwe oproep huursubsidies komt. Komt er dit najaar 2020 of in het voorjaar van 2021 een nieuwe oproep? Zo ja, hoeveel middelen worden in de begroting 2021 opgenomen om een nieuwe oproep huursubsidies mogelijk te maken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Brouns, ik ben een fervent believer van het systeem van huursubsidies als extra mogelijkheid voor scholen van het gesubsidieerd onderwijs om extra of nieuwe infrastructuur te gebruiken. Als je de cijfers erop nakijkt, dan is dat wel succesvol gebleken. Op grond van de afgelopen vier oproepen waren er 240 goedgekeurde projecten ten voordele van 65.000 leerlingen, meer dan 12.000 extra plaatsen en bijna 350.000 vierkante meter gebouwoppervlakte. Ik vind het vooral interessant dat het een instrument is om sneller te kunnen schakelen. In zowat 50 gevallen werd er gebruikgemaakt van modulaire units. In 143 gevallen ging het om nog te realiseren schoolgebouwen. Het biedt dus een mogelijkheid om iets sneller te kunnen schakelen.

In deze legislatuur hebben we een half miljard euro extra voor onderwijsinfrastructuur uitgetrokken. Ik ben volop bezig met het leggen van de laatste hand aan het masterplan Scholenbouw 2.0. De huursubsidie moet bekeken worden in een meerjarig investeringsplan. Het systeem van huursubsidies staat immers niet op zich, maar moet in het ruime budgettaire plaatje worden bekeken. De bedoeling is in elk geval om dit najaar of ten laatste begin volgend jaar een nieuwe oproep te lanceren.

De begroting voor 2021 is momenteel in opmaak op technisch niveau, maar in navolging van hetgeen ik net zei, is het uiteraard mijn bedoeling om hiervoor in de nodige middelen te voorzien, net zoals ik ook dit jaar in extra middelen heb voorzien om de laatste oproep budgettair af te dekken. Dat was 5 miljoen euro. Het is nog even koffiedik kijken, maar het feit dat we iets ruimer in het sop zitten – er is een half miljard bij – biedt ons natuurlijk wel mogelijkheden. We hebben in de begrotingsopmaak geschakeld van 15 miljoen euro naar 20 miljoen euro. Ik heb de vaste overtuiging om dat verder te zetten. Ik hoop dat we veel respons krijgen op de oproep. Opnieuw, ik vind het een nuttig instrument om sneller te kunnen gaan in het beantwoorden van een grote nood aan capaciteit.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, ik dank u voor uw positief antwoord. Het ligt in de lijn van wat wij zelf op dat vlak willen uittekenen. Het blijft inderdaad alle hens aan dek om alle mogelijke instrumenten en middelen in te zetten om alle capaciteits-noden te lenigen. De huursubsidies hebben op dat vlak hun nut al bewezen, naast de klassieke bouwsubsidies en de DBFM-formule (Design Build Finance Maintain).

Ik hoor dat u voor 2020-2021 een nieuwe oproep wilt lanceren. Minister, is er nog een evaluatie gepland over de huidige methodiek en procedure? Of gaat u gewoon verder omdat u vindt dat het goed loopt en een bijkomende evaluatie niet nodig is?

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord en uw positieve reactie op de vraag van collega Brouns. Ik denk dat de noden op het terrein duidelijk zijn en dat we elk instrument moeten aangrijpen om voldoende capaciteit te voorzien. Met huursubsidies kan men wat sneller werken dan met bouwconstructies. Ik ondersteun ten volle het voornemen om dit najaar of begin 2020-2021 met een nieuwe oproep te komen. Ik kijk ook uit naar het masterplan waarover we het straks misschien nog zullen hebben.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat de evaluatie betreft, denk ik dat de cijfers die ik heb aangehaald, voor zich spreken. Ik heb ook geen weet van enige appreciatie in negatieve zin. Het is wel zo dat AGION momenteel bezig is met een evaluatie van de voorbije oproepen. Dat is vooral in functie van een eventuele bijsturing van het systeem, niet om het systeem ten gronde in vraag te stellen. Wat mij betreft, is het vooral gericht op 'finetunen'.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, ik dank u voor uw heel duidelijke antwoord. Ik denk dat we op dezelfde lijn zitten. Wij geloven ook ten gronde in het systeem omdat het zijn nut heeft bewezen. Voor ons moet het zeker worden aangehouden. Het kan nog worden gefinetuned om het nog meer optimaal te benutten en in te zetten voor wat het bestemd is, namelijk bijkomende plaatsen creëren in het onderwijs.

Sinds de eerste oproep in 2017 heeft het verschillende honderden plaatsen extra opgeleverd. Als we zien wat er op ons afkomt – de nood aan duizenden plaatsen, vooral in het secundair onderwijs – dan is het goed om alle instrumenten in te zetten die we hebben, ook de huursubsidies, naast de klassieke bouwsubsidies en de DBFM-formule. We moeten alle zeilen bijzetten om zo snel als mogelijk de capaciteit die nodig is, te realiseren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de samenwerking met het netwerk van islamexperten in het onderwijs
– 2783 (2019-2020)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, deze vraag vloeit voort uit een beslissing van vorige week van minister Demir die in het kader van het project 'Theologische Aanpak Islamitische Radicalisering' de samenwerking met het Platform van Vlaamse Imams en Islamdeskundigen heeft stopgezet. De coördinator van het project was Khalid Benhaddou, een imam uit Gent.

Het project werd gestart in 2018 en in 2019 verlengd door de toenmalige bevoegde minister. Het project had tot doel de begeleiding van geradicaliseerde gevangenen na hun voorwaardelijke vrijlating. Daarvoor werd 174.000 euro per jaar voorzien.

De minister besliste de samenwerking met het platform stop te zetten omwille van twee redenen. Deradicalisering lukt niet via de imam, zei de minister. Het is ook de verkeerde aanpak uit het verleden, zo bevestigde ze gisteren in de commissie Radicalisering in het Vlaams Parlement.

Ten tweede bleek uit een evaluatie van het project en de uitbetaalde subsidies aan het platform, dat er een fameuze discrepantie bestond tussen het aantal gefactuurde werkuren en het aantal gepresteerde uren. Bovendien waren er nog een aantal andere anomalieën. Zo kocht het platform een tv en verschillende computers die in feite niets met hun opdracht te maken hadden, en werden opleidingen aangerekend voor vrijwilligers die niet bestonden: financieel gesjoemel dus met belastinggeld. Op vragen daaromtrent kon de coördinator geen afdoend antwoord geven. In mijn ogen heeft minister Demir die samenwerking terecht stopgezet.

Als we kijken naar uw bevoegdheden, minister, is er voor Onderwijs het netwerk van islamexperten, dat in scholen duiding geeft over de islam en over radicalisering. Ook voor dit project, dat al een vijftal jaar actief is, sinds 2015, worden jaarlijks forse budgetten voorzien en wordt er gewerkt met onkostenvergoedingen voor de betrokken islamexperten. Het project wordt de facto opgezet vanuit de Moslimexecutieve, dat de bevoegdheden rond Onderwijs heeft gedelegeerd aan het Centrum Islamonderwijs (CIO), waaruit uiteindelijk het netwerk van islamexperten gegroeid is. Ook dit netwerk wordt gecoördineerd door Khalid Benhaddou. De vraag is of de samenwerking wel zal worden verdergezet, gezien de beslissing van uw collega-minister vorige week.

Ik zou u willen vragen hoe u de werking van dit netwerk evalueert.

Kunt u de precieze budgetten die daaraan sinds 2015 besteed worden, toelichten?

In hoeverre heeft de beslissing van uw collega-minister van Justitie in de Vlaamse Regering om niet verder te werken met het Platform Vlaamse Imams en Moslimdeskundigen, vanwege financieel gesjoemel, en het argument dat imams een onvoldoende kritische kijk op het geloof hebben, gevolgen voor uw samenwerking met het netwerk van islamexperten in het onderwijs?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Janssens, welkom in de commissie Onderwijs. Mijn naam is Ben Weyts, bevoegd voor Onderwijs.

Ik moet zeggen dat u toch wel wat zaken met elkaar vermengt. Ik zie weinig gelijkenissen tussen voornoemde projecten. Enkel de coördinator is dezelfde, maar wat doelgroep en doelstellingen betreft, zijn beide projecten totaal verschillend. Het onderwijsproject richt zich op leerlingen en leerkrachten en heeft ook een veel bredere en meer preventieve insteek. Het gaat niet om gedetineerden, maar over jongeren en leerlingen. Men wil inzicht geven in waarom jongeren radicaliseren. Ik denk dat we met zijn allen naar een antwoord op die vraag snakken. Men is ook bezig met concrete bezorgdheden rond radicalisering; daaromtrent kan zelfs strikt individueel gewerkt worden. Meer algemeen geeft men ook duiding over omgaan met levensbeschouwelijke diversiteit en ondersteunt men leerkrachten, zodat zij met meer zelfvertrouwen zelf in gesprek kunnen gaan met leerlingen en ouders over deze thema's, om hen op een juister pad te brengen.

Overigens is het niet zo dat het netwerk van islamexperten enkel uit imams bestaat, integendeel. Het gaat over zeer diverse profielen, allemaal vrijwilligers trouwens.

Collega Demir wees op het belang van een kritische kijk op geloof. U verwees daar ook naar en ik ben het daar volkomen mee eens. Net daarom vind ik het goed dat het netwerk van islamexperten in haar vormingen en studiedagen de hete hangijzers, zoals het respect voor seksuele diversiteit of de verzoenbaarheid van geloof en wetenschap, niet uit de weg gaat. Dat komt allemaal aan bod, ook in activiteiten die zich specifiek richten naar de islamleerkrachten.

Betekent dat dan dat wij daarmee alle problemen of uitdagingen binnen het islam-onderwijs hebben aangepakt? Uiteraard niet. Maar het is wel positief dat er over dergelijke gevoelige thema's intern en open gedebatteerd wordt. De ondersteuning van dat onderwijsnetwerkje gebeurt op basis van een meerjarige beheers-overeenkomst, die is afgesloten door mijn voorganger. Die overeenkomst loopt sinds 1 mei 2019 tot en met 30 april 2023. In het kader van die beheersovereenkomst is er regelmatig afstemming in samenwerking met de koepels van de ouders, de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's), de onderwijsverstrekkers en andere relevante projecten en initiatieven. Ik volg de uitvoering van die overeenkomst van nabij op. Er is een jaarlijkse evaluatie en tot heden heeft die geen onregelmatigheden of problemen gemeld. Ik zie momenteel, gelet ook op de noodzaak van deradicaliseringsprojecten – zie de kranten van vandaag – geen reden om die samenwerking te stoppen.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Dank u wel, minister, ook voor de voorstelling van uzelf, die geheel overbodig was, want ik ben een regelmatige kijker van het VTM-nieuws, waarop ik u af en toe wel eens tegenkom met antwoorden die u in het parlement niet geeft, maar die wel op het VTM-nieuws te horen zijn.

Ik stel mij toch vragen over de besteding van overheidsmiddelen, belastinggeld, die de voorbije jaren aan dat netwerk zijn besteed. U hebt niet gezegd hoeveel budgetten naar dat Netwerk Islamexperten zijn gegaan. Af en toe is het toch goed dat de effectiviteit en de efficiëntie van die besteding worden geëvalueerd. Ik verneem nu dat er in 2019 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst is afgesloten, die nog een viertal jaar loopt. Die wordt gefinancierd met een structurele subsidie, in tegenstelling met het verleden waarin die subsidiëring projectmatig was. In welke mate is daarvan een evaluatie gebeurd? Wat zijn de evaluatiecriteria? Zijn daarvan verslagen beschikbaar? Is er controle op de uitgaven en de kostenposten? Zijn er financiële rapporten en mogen wij die dan ook inkijken?

Op basis van een dergelijke evaluatie heeft minister Demir haar beslissing genomen. Er is een doorlichting gebeurd door de administratie, die heel wat vragen opwierp over de besteding van die overheidsmiddelen en waaruit bleek dat er

behoorlijk wat anomalieën waren. U bent toch minister van dezelfde regering en van dezelfde partij overigens. U blijkt dan wel een 'believer' te zijn van het Netwerk Islamexperten, terwijl de andere minister zegt dat die imams een onvoldoende kritische kijk hebben op het geloof om die radicalisering aan te pakken. U zegt dat er in dat netwerk wordt gewerkt met vrijwilligers. Welnu, uit eerdere schriftelijke vragen blijkt dat die vrijwilligers allen imams of islamleerkrachten zijn, wat hetzelfde fundamentele probleem doet rijzen als dat waarmee minister Demir te kampen heeft. Die mensen missen een voldoende kritische kijk op het geloof om daarover toelichting te geven in onze scholen.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Ik wil drie punten brengen. Vooreerst benadrukt de minister terecht het belang om preventief in te zetten op 'des-engagement' zoals dat gisteren in de commissie Radicalisering werd genoemd. Dat gaat veel breder dan veelal wordt gedacht. Het netwerk zet daar ook wel op in met een preventieve aanpak in de scholen. Het is cruciaal daar de nodige aandacht aan te blijven schenken.

Ten tweede is in de commissie Radicalisering gisteren ook gebleken dat minister Demir op basis van een evaluatie tot een andere aanpak zal overgaan en dat ze multidisciplinaire teams zal inzetten. Gaat u die teams ook in de scholen inzetten?

En tot slot een derde punt. U verwijst naar de beheersovereenkomst die opnieuw moet worden onderhandeld. Ik denk dat het echt cruciaal is dat in die beheersovereenkomst ook een samenwerking wordt opgezet met de lokale integrale veiligheidscellen (LIVC's) omdat ook de scholen, de CLB's en andere partners die bij het onderwijsveld betrokken zijn, daar in de toekomst hun rol zullen krijgen in het decretaal kader dat momenteel door minister Demir en minister Somers wordt uitgewerkt. We moeten er aandacht voor hebben dat in de beheersovereenkomst al wordt verwezen naar hun rol in de LIVC's.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ingaand op de heer Brouns denk ik dat we wel moeten opletten dat we niet te veel zaken met elkaar mengen. De bedoeling van het onderwijsnetwerk van islamexperten was om op de scholen te focussen en om een antwoord te geven op de nood die er toen was. Wij zien nu ook dat het Netwerk Islamexperten heel veel workshops aanbiedt, de voorbije jaren was daar ook heel veel vraag naar. Dit is positief geëvalueerd en wordt dus verdergezet.

Ik zag op de website dat al 650 scholen voor een kort of langer traject een beroep hebben gedaan op het Netwerk Islamexperten. Ik sluit me zeker aan bij de vraag om dit blijvend te evalueren, maar blijft die vraag gehandhaafd? Is er nog heel veel vraag om daarrond te werken en wat is de verhouding basisonderwijs/secundair onderwijs daarin?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Collega's, we mogen het belang van een goede preventie, wanneer het gaat over de strijd tegen alle vormen van radicalisering, niet onderschatten. Voor mij sluit dat project met islamexperten daarbij aan. Ik was er gisteren ook bij in de commissie Radicalisering. Het klopt dat daar zeer terechte vragen zijn gesteld bij de discrepantie die bestaat tussen de onkosten in het kader van dat project met imams en de gepresteerde uren. Het rapport van de administratie was op dat vlak glashelder, we hebben het daar gisteren al over gehad.

Voor zover ik me herinner, mijnheer Janssens, is de expertise van de betrokken personen daar op geen enkel ogenblik ter sprake gekomen. Het ging vooral over de manier waarop de middelen werden besteed.

Voor het overige denk ik dat het wel goed is dat we de inhoud goed monitoren en evalueren. Minister, ik hoor graag van u hoe dat is gebeurd. Ik ben het met u eens dat een project dat werkt rond radicalisering in het onderwijs zeker moet worden verdergezet.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het budget bedraagt 188.000 à 190.000 euro op jaarbasis.

Er is een jaarlijkse evaluatie waarbij men ingaat op het inhoudelijke luik en op het financiële luik. U kunt die ook opvragen maar ik merk dat u uw mening bij voorbaat al hebt gevormd, dat u dit bij voorbaat al verdacht maakt en vindt dat dit dan ook maar moet worden afgeschaft.

Ik denk dat die deradicaliseringsprojecten absoluut nodig zijn. Er is vraag naar, er zijn in totaal al bijna 1000 aanvragen binnengekomen voor interventies. In 2015, bij de start, waren er 25 aanvragen. In 2016 waren er 232, in 2017 ongeveer evenveel. In 2018 waren er iets minder, in 2019 waren er 171 en tot april van dit jaar hebben we ongeveer 60 aanvragen binnengekregen. Daar is dus duidelijk vraag naar.

Vandaag kregen we het bericht over nieuwe ontwikkelingen ter zake waarbij ook jongere en zelfs heel jonge leerlingen zouden worden aangesproken met een soort nieuwe beweging. We moeten dat ook bekijken en daarbij kunnen we gebruikmaken van wat er momenteel al bestaat.

Voor een nieuwe beheersovereenkomst is het wel ietwat vroeg, want de huidige beheersovereenkomst loopt nog tot april 2023. We hebben dus nog wel wat tijd. Ik hoop dat het ondertussen wel loopt. Ik ga mij trouwens ook eens tot hen adresseren met de concrete vraag wat hun oordeel is over wat er vandaag werd gemeld in de pers.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik kom tot twee vaststellingen. Vooreerst stel ik vast dat twee ministers uit dezelfde regering, uit dezelfde partij, voor een andere aanpak kiezen inzake moslimradicalisering. De ene zegt: "Ik stel mijn vertrouwen in het Netwerk Islamexperten, dat bestaat uit imams en islamleerkrachten." En de andere minister zegt: "Voor mij kunnen die imams ..." (*Het geluid van Chris Janssens valt weg.*)

De voorzitter: Aangezien het geluid weggevallen is, kunnen we niet anders dan overgaan naar de volgende vraag.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven – 2841 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, in het regeerakkoord lezen we over de gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven het volgende: "Gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven moeten de vinger aan de pols houden van het onderwijsbeleid als kwaliteitsmonitoring. Op die manier

brengen we de leerwinst van jongeren in kaart en willen we zicht krijgen op de scores van elk kind op Europese schaal. Deze instrumenten meten: het bereiken van de eindtermen, de leerwinst van de leerlingen, de leerwinst op schoolniveau. Ze zorgen ook voor een internationale benchmarking.”

Ook in de beleidsnota Onderwijs heeft u het over de plannen voor het invoeren van dergelijke proeven. Daarin meldde u dat een onafhankelijke instantie een kwaliteitsinstrument zou ontwikkelen, mét betrokkenheid van de onderwijsverstrekkers. Deze proeven zijn dan per definitie net- en koepeloverschrijdend.

Verder zullen de proeven in eerste instantie focussen op Nederlands – begrijpend lezen, schrijven, grammatica – en wiskunde.

De proeven worden door alle scholen afgenomen bij alle leerlingen, op twee momenten in het lager onderwijs, net zoals aan het einde van de eerste graad van het secundair onderwijs en aan het einde van het secundair onderwijs. Op termijn vervangen deze meetinstrumenten de bestaande proeven.

En ten slotte zullen de resultaten worden teruggekoppeld op leerling- en schoolniveau aan de scholen en, geanonimiseerd op individueel niveau, aan de overheid – inclusief inspectie en onderwijsverstrekkers – en onderzoekers ter beschikking worden gesteld.

In de commissie Onderwijs van 20 februari 2020 kregen we een toelichting over de gevalideerde toetsen van de Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten (OVSG) en het Katholiek Onderwijs Vlaanderen (KOV) die vandaag een groot succes kennen in hun scholen.

Minister, hoe worden de onderwijsverstrekkers betrokken bij het tot stand komen van de nieuwe kwaliteitsinstrumenten?

In welke mate worden de ervaringen van de OVSG met de OVSG-toetsen, en van het KOV met de interdiocesane proeven, meegenomen als relevante bron?

Ten slotte, we vernemen dat er in voorbereiding van de uitrol van deze toetsen een haalbaarheidsstudie is uitbesteed. Wanneer verwacht u de resultaten van deze studie? En wanneer wilt u van start gaan met de uitrol van de toetsen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dit is een goede vraag, zeker in deze coronatijden. Ook deze periode heeft pijnlijk duidelijk gemaakt dat wij in Vlaanderen niet beschikken over gecentraliseerde toetsen, die dus ook niet de leerachterstand – of leervorsprong, je mag niets uitsluiten – op een objectieve manier in kaart brengen. In alle ons omringende landen heeft men wél zulke centrale toetsen. Wij zijn vreemd genoeg aangewezen op toetsen vanuit het buitenland die op ons onderwijs worden toegepast. Ik verwijs bijvoorbeeld naar Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) en Programme for International Student Assessment (PISA). Daarvan zijn wij afhankelijk. Het voorstel is dus om onszelf een spiegel voor te houden, omdat we daar veel meer uit kunnen leren dan uit die misschien iets meer fragmentaire toetsen zoals PISA en PIRLS.

Daarnaast legt de Onderwijsinspectie zelf jaarlijks bloot dat de evaluatiepraktijk in de scholen – laat ons zeggen – ‘voor verbetering vatbaar’ is.

Dus wil ik het regeerakkoord uitvoeren, waarin wordt gesproken over een onafhankelijke instantie die de gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven moet ontwikkelen. Ik heb ter zake een concreet voorstel liggen voor agendering op de ministerraad, het ligt nu bij de Inspectie van Financiën, waarbij

ik zou voorstellen om te werken met een universitair steunpunt rond de ontwikkeling van die gecentraliseerde toets in Vlaanderen voor de duur van vijf jaar. Wij hebben daarvoor ook extra middelen voorzien, extra middelen voor wetenschappelijk onderzoek vanaf volgend jaar.

Er moet ook betrokkenheid zijn van de onderwijsverstrekkers. Wij hebben in dit regeerakkoord afgesproken dat we dat zouden doen bij de ontwikkeling daarvan. We hebben ook geleerd uit internationale voorbeelden – Denemarken – dat een top-downontwikkeling en implementatie van gecentraliseerde toetsen ook problemen met zich meebrengt wat draagvlak betreft en visie in het onderwijsveld, waardoor je onder een slecht gesternte start. De samenwerking met dat brede onderwijsveld is cruciaal voor de ontwikkeling van de toetsen, de gedragenheid daarvan, en gelet op het belang dat ik daaraan hecht, heb ik de onderwijsverstrekkers ook al samengebracht om mijn plannen rond de oprichting van een steunpunt toe te lichten. Ik ga zo'n overleg in de komende maanden ook regelmatig blijven opzetten. Ik besef dat dat ook allemaal gevoelig is. Zodra dat steunpunt van start gaat, zal ik het onderwijsveld en de wetenschappelijke peers betrekken bij de werking ervan.

U vraagt wat de verschilpunten zijn ten opzichte van de bestaande koepelgebonden toetsen. Daar is een traditie: de OVSG-toetsen, de interdiocesane proeven. Er is dus wel al een zekere ervaring opgebouwd, we kunnen daar absoluut uit leren. Ik kan een van die toetsen niet gebruiken als uitgangspunt. Mocht ik dat doen, wordt bij voorbaat heel de discussie rond de ontwikkeling van toetsen gehypothekerd. Dat zou ik dus niet doen, maar niets belet dat we lering trekken uit wat vandaag in Vlaanderen al bestaat.

Er zijn ook wel verschillen. De gecentraliseerde toetsen zullen per definitie net- en koepeloverschrijdend zijn en laten dus ook toe om op systeemniveau de vinger aan de pols te houden over het bereiken van de eindtermen, over het nagaan of er door de tijd heen een vooruitgang of achteruitgang is in het beheersen van die eindtermen, ook voor een specifiek vak. Die toetsen moeten het ook mogelijk maken om na te gaan in welke mate leerlingen en scholen leerwinst boeken. Ik denk niet dat dat echt mogelijk is met de koepelgebonden toetsen. Met de gecentraliseerde toetsen gaan we ook verder na hoe leerlingen zich verdelen over verschillende beheersingsniveaus en welke groepen van leerlingen het moeilijker hebben om die eindtermen te behalen.

Op basis van de gecentraliseerde toetsen gaan we ook onderzoeken in welke mate er verschillen bestaan tussen scholen in het Vlaamse onderwijs in de mate dat ze leerwinst realiseren en in de mate van het beheersen van de eindtermen door hun leerlingen. Verder onderzoeken we in welke mate eventuele verschillen tussen leerlingen, groepen van leerlingen en scholen overeind blijven nadat er rekening gehouden werd met achtergrondkenmerken van de leerlingen en de context van de scholen.

We zullen ook aan het steunpunt vragen om het onderwijsaanbod in de klas met betrekking tot een bepaald vak of leergebied in kaart te brengen en te onderzoeken hoe we de eventuele verschillen tussen leerlingen, groepen van leerlingen en scholen kunnen verklaren.

Op nog kortere termijn voorzien we ook een haalbaarheidsstudie naar het 'hoe'. Deze haalbaarheidsstudie focust op het praktische en organisatorische. Want de Vlaanderenbrede invoering van die toetsen is natuurlijk complex en uitdagend. In principe zal er ook gewerkt worden met digitale toetsen. Dat is al een stap vooruit. Daarom zal er – parallel aan de procedure voor de oprichting van een nieuw steunpunt – een haalbaarheidsstudie worden uitgevoerd naar de pedagogisch-psychometrische, de organisatorische en de technisch-juridische aspecten van de

invoering van de gecentraliseerde toetsen. Concreet gaat het hier dus om het 'hoe', terwijl het steunpunt eerder bezig moet zijn met het 'wat'.

De resultaten van die haalbaarheidsstudie worden verwacht begin volgend jaar. Op basis van de resultaten van dit onderzoek kunnen we dan ook de nodige beslissingen nemen met betrekking tot het concreet implementatietraject. Ook bij de aansturing en opvolging van de haalbaarheidsstudie zal ik de onderwijsverstrekkers betrekken.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel, minister, voor het uitgebreide antwoord. Ik ben blij te horen dat u ook op zoek gaat naar gedragenheid en betrokkenheid en dat u ermee akkoord gaat dat een top-downbenadering van zo'n belangrijke ontwikkeling geen goed idee is. U hebt trouwens samen met de onderwijsverstrekkers een engagementsverklaring ondertekend waarin heel uitdrukkelijk vermeld staat dat er gewerkt zal worden aan gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven. Er staat letterlijk ook "het ontwikkelen en implementeren ervan". Ik denk dat het goed is dat u dat hand in hand doet met de onderwijsverstrekkers en niet van een wit blad start, maar samen aan die toetsen zult schrijven.

Ik denk dat de haalbaarheidsstudie een goed idee is om na te denken over hoe we dat precies allemaal tot stand zullen brengen. De toetsen die we nu al hebben, zijn gevalideerde toetsen. Ik denk dat het belangrijk is om daar toch ook van te blijven vertrekken.

Vanmorgen hadden we een zeer interessante uiteenzetting over de Onderwijs-spiegel. De inspectie had, zoals ik al aangaf, een zeer duidelijke visie op gevalideerde, genormeerde en gestandaardiseerde proeven, die ook in het regeerakkoord staan. Ik denk dat het geen slecht idee is, minister, om hier naast de onderwijsverstrekkers ook de onderwijsinspectie bij te betrekken omdat die volgens mij ook wel een zeer goede visie heeft op hoe we dit moeten uitwerken.

Een punt dat daar ook aan bod kwam is dat de scholen heel wat gebruik maken van OVSG-toetsen en interdiocesane toetsen, maar dat ze soms een gebrek hebben aan datageletterdheid. Mijn vraag in dezen is dan ook: hoe kunnen we de scholen nog meer ondersteunen in het gebruikmaken van de data die voorhanden zijn?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw uitgebreide antwoord. De vraag komt inderdaad op een goed moment. Ik kan u trouwens zeggen, minister, dat u zeer consistent bent in uw antwoord, want uw antwoord was hetzelfde als datgene dat we al eens hoorden. Het is dus in elk geval valide en betrouwbaar, wat u vertelt.

Collega's, ik wil nog enkele extra zaken toevoegen. Ik ben blij dat de geesten op alle vlakken gerijpt zijn dat evalueren doet leren.

Er was ook een vrije tribune over van Wouter Duyck in De Standaard. Maar evalueren doet leren. In 'controleren' zit het woordje 'leren'. Waar we tot voor kort nog de strijd moesten voeren voor gestandaardiseerde testen en waar we al het slechte van de wereld over ons heen hebben gekregen, ben ik nu blij dat de geesten gerijpt zijn. Dat is belangrijk voor ons onderwijs.

Dat is ook belangrijk in het licht van wat we deze ochtend hebben gehoord van de onderwijsinspectie. Ongeveer 60 procent van de basis- en secundaire scholen

evalueert op betrouwbare wijze hun kwaliteit, 40 procent doet dit dus niet, kan het niet, heeft de tools niet en weet niet hoe eraan te beginnen. Dat is wel veel.

Onderwijskwaliteit is punt één in het regeerakkoord als het gaat over Onderwijs. De gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven zitten in punt één van punt één. Veel belangrijker dan dit kunnen we het dus niet maken, vooral omdat we nog iets anders willen doen – daar wil ik toch even de aandacht op vestigen, minister – namelijk datagebaseerde kwaliteitszorg. Als je datagebaseerd kijkt naar leerlingen, dan zijn dat objectieve meetinstrumenten en kan je ook een objectief oordeel vormen over die student. Dat is voor mijn fractie een goede basis voor gelijke kansen. Het is geweldig om dit nu uit te voeren.

Ik hoor mevrouw Vandromme verwijzen naar OVSG-toetsen en interdiocesane proeven. Het zou eigenlijk zeer goed zijn mochten al die data ontsloten worden, want dan kunnen we op basis van alle data de nodige analyses uitvoeren, net om de gestandaardiseerde toetsen uit te werken. Minister, behelst de samenwerkings-overeenkomst met de betrokkenheid van de verschillende koepels ook dat ze hun data ter beschikking stellen?

Ik doe het voorstel om ook de inspectie te betrekken. Ik denk dat er bij de inspectie ook een aantal mensen zijn die absoluut hun verdienste hebben op het vlak van onderwijskwaliteit. We zagen deze ochtend mevrouw De Fraine, die we vroeger in een andere hoedanigheid zagen.

U sprak daarnet over de peilingsproeven en dat hetzelfde budget anders georiënteerd zou worden. Ik vraag u om ook daar alle ervaring mee te nemen.

U zei ook dat we ons nu moeten beroepen op internationaal onderzoek. Ik neem aan dat we zullen blijven deelnemen aan internationaal vergelijkend onderzoek om ons te kunnen positioneren.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat dat laatste betreft: dat is net een sterke aanvulling waarbij we in eerste instantie onszelf een spiegel voorhouden, kijken naar de evolutie, kijken naar de geboekte leerwinst en ons vervolgens in internationaal perspectief blijvend kunnen vergelijken via PISA, PIRLS en eventueel andere onderzoeken.

Ik onderschrijf de datageletterdheid volledig. We moeten onze schoolbesturen en directies meer meenemen in het interpreteren en begrijpen van de data en hoe ze daarmee aan de slag kunnen. Dit is een bezorgdheid die vandaag ook relevant is. Ik denk dat men niet altijd het maximaal mogelijke haalt uit de proeven die al bestaan.

Ik had de timing nog niet volledig gededd. Het is mijn idee om het steunpunt van start te laten gaan op 1 januari 2021, maar wel gefaseerd te werken. In eerste instantie zou gekeken worden naar de eerste graad van het secundair onderwijs met een eerste afname in het schooljaar 2022-2023. De focus zou liggen op Nederlands en wiskunde. In een tweede fase zou het vierde leerjaar van het lager onderwijs aan bod komen met afname in het schooljaar 2023-2024. De focus daar zou liggen op basisgeletterdheid Nederlands en wiskunde.

Derde fase: het zesde leerjaar van het lager onderwijs, met het oog op een eerste afname en leerwinstmeting in het schooljaar 2025-2026. En in het schooljaar daarop volgt de vierde fase met de derde graad van het secundair onderwijs. Dat zou de voorgestelde fasering zijn.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, u haalt de timing aan. Het is belangrijk dat u tussendoor ook nog de tijd neemt om te evalueren. U start met de eerste graad van het secundair onderwijs. Eens dat ontwikkeld is, lijkt het mij goed om de nodige tijd te nemen om te evalueren en de bevindingen mee te nemen bij de verdere ontwikkeling van de volgende toetsen.

Ik heb nog een tweede opmerking over datageletterdheid. Vanmorgen hadden we het er bij de bespreking van de Onderwijsspiegel ook over dat scholen heel vaak wel weten waar ze naartoe willen, dat het onderwijskundig beleid voor een stuk wel in hun hoofd zit, maar dat men er heel vaak niet toe komt om dat ook effectief uit te voeren. De inspectie pleitte dan ook voor ruimte en tijd voor de directie en schoolleiding om daar werk van te kunnen maken en hun tijd daaraan te kunnen besteden. Ze zijn manager van alles. Datageletterdheid en focussen op kwaliteitszorg is een belangrijk item, en ik geloof, net zoals de inspectie, dat de toetsen een belangrijke stap kunnen zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over preventie van gewelddadige radicalisering en polarisering, met name wat de ondersteuning van scholen via het project Connect betreft – 2845 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, het is een actueel thema. Het project Connect was vorige legislatuur een belangrijke pijler in de concrete uitrol van het actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering en polarisering in het beleidsdomein Onderwijs.

Het project Connect heeft als doel om heel snel expertise in te zetten in die scholen in Vlaanderen en Brussel waar een concentratie van jongeren met een extreem risicogedrag de draagkracht en de veerkracht van het leerkrachtenteam en de school te boven gaan. Het project werd jaarlijks positief geëvalueerd en bijgevolg ook jaarlijks verlengd. De huidige periode van ondersteuning van het project loopt af op 31 augustus 2020.

Momenteel worden zo'n veertig scholen ondersteund door Connect. Dit project is zeer belangrijk voor de betrokken scholen en blijft voor de toekomst volgens ons zeer waardevol, getuige de praktijk en de actualiteit. Bovendien moet absoluut worden vermeden dat de expertise die ondertussen, sedert 2015, door Connect werd opgebouwd in het basisonderwijs en het secundair onderwijs, verloren zou gaan.

Minister, wordt het project Connect ook volgend schooljaar verdergezet? Rekening houdende met het einde van het schooljaar, is het belangrijk dat er daaromtrent snel duidelijkheid komt.

Door de coronacrisis zijn een aantal initiatieven van Connect in het schooljaar 2019-2020 noodgedwongen op een laag pitje gezet. Kunnen die initiatieven en de daarvoor voorziene financiële middelen in het volgende schooljaar worden aangewend in het kader van het project Connect, bovenop de middelen die voor het volgende schooljaar voorzien worden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Zoals u al aanhaalde, willen we met het project Connect scholen ondersteunen in Vlaanderen en Brussel waarvan een concentratie van jongeren met een extreem risicogedrag de lokale werking onder druk zet.

Hoe doet Connect dat? Ze volgen twee sporen: door een intensieve begeleiding van leerlingen en klasgroepen, maar ook door ondersteuning van leraren en directies.

We ondersteunen Connect al sinds het schooljaar 2015-2016. Ik denk dat dat project in de praktijk altijd als zeer waardevol is beschouwd, ook als onderdeel van ons beleid ter versterking en professionalisering van scholen. Om die reden is het ook al meermaals verlengd. Ook dit schooljaar werd het project positief geëvalueerd en daarom hebben we beslist om Connect opnieuw te verlengen voor het schooljaar 2020-2021. Wel willen we volgend jaar focussen op scholen uit het basisonderwijs. Waarom? Ten eerste zien we dat er daar een grote vraag is. Ten tweede kunnen scholen uit het secundair onderwijs al een beroep kunnen doen op het NAFT-aanbod (naadloos flexibele trajecten), die voor een groot stuk een gelijklopende doelstelling hebben als Connect. En we willen de beschikbare middelen natuurlijk ook zo efficiënt mogelijk inzetten.

Dat betekent niet dat we secundaire scholen helemaal uitsluiten. Bij ernstige problemen kan men nog steeds een beroep doen op Connect, maar enkel als de stuurgroep daar in die specifieke gevallen mee instemt. De taakverdeling is dus helder: Connect voor basisonderwijs, NAFT voor secundair onderwijs, maar er staat geen Berlijnse Muur tussen beide.

En hoe zit dat dan met de ondersteuningstrajecten die gepland waren voor dit schooljaar, maar vanwege de coronacrisis niet konden worden afgerond? Daar hebben we een heel concrete oplossing voor. Voor de trajecten in het secundair onderwijs verlengen we de subsidieperiode tot 31 december 2020. Zo kunnen deze trajecten alsnog worden afgerond. De trajecten in het basisonderwijs kunnen verder worden opgevolgd via de nieuwe projectsubsidie voor het schooljaar dat er aankomt.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Ik ben heel blij te horen dat u de mening deelt dat dit sterke projecten zijn, met inderdaad als doel om radicalisering te voorkomen, maar vooral om scholen, het volledige schoolteam, te kunnen versterken op het vlak van problematische en extreme gedragingen.

Ik hoor u zeggen dat de focus in het volgende schooljaar verlegd zal worden naar het basisonderwijs. Op zich is dat goed, alleen is het jammer dat dat ten nadele is van het secundair onderwijs, omdat ook daar de zorgen reëel blijven. Er is heel wat expertise opgebouwd, zoals iedereen ook erkent, en het is heel belangrijk dat we die kunnen behouden, maar uit het terrein blijkt toch wel dat de expertise en de knowhow niet bij alle aanbieders van NAFT aanwezig is. Dat is toch wel een terechte bekommernis, denk ik, want als we voor het secundair onderwijs enkel nog zullen kunnen terugvallen op NAFT, dan moet er zeker meer dan een brug geslagen worden tussen Connect en NAFT, zodat de expertise van Connect ook door NAFT opgevangen kan worden en niet verloren gaat. Mijn bijkomende vraag is dus welke initiatieven u zult nemen om de binnen Connect opgebouwde expertise, niet verloren te laten gaan.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, ik wil toch even tussenkomen, omdat ik de minister hoor zeggen dat er een grotere focus komt op het basisonderwijs. Het is natuurlijk zo dat Connect als doel heeft in te zetten op jongeren met extreem risicogedrag naar radicalisering of polarisering toe. Mijn vraag is dan of er zich

voldoende zulke gevallen stellen in het basisonderwijs. Of gaat de vraag vanuit het basisonderwijs voornamelijk over de opleiding en ondersteuning van leerkrachten met het oog op een grotere veerkracht en weerbaarheid van jongeren in het algemeen? Als we immers weerbaarder zijn, zijn we natuurlijk ook sterker in die zaken. Gaat het dus om een preventievere opdracht?

Het is zeker positief geëvalueerd. Ik sta erachter, het heeft zijn meerwaarde en er is een groot enthousiasme vanuit de scholen, maar in welke mate kunnen wij de resultatenverbintenis opvolgen? Slaagt Connect er werkelijk in om de draagkracht van leerkrachten te vergroten. Hoe meten we dat? Hoe meten we niet alleen het enthousiasme, maar ook de effectieve resultaten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De resultaatmeting gebeurt op grond van de evaluatie. Daarbij beschikken we over de gedetailleerde cijfers van de verschillende scholen die op jaarbasis ondersteund zijn. Zo weten we voor het schooljaar 2020 dat er 40 scholen worden ondersteund door Connect. We weten exact over welke scholen het gaat, we zijn ook op de hoogte van de activiteiten, de uren, de coachinggesprekken, de deelname aan werkgroepen. Er zijn ook scholen waarvoor de planning gaandeweg gebeurt. We hebben daar toch wel een perfect zicht op.

Er is ook de bezorgdheid over de focus die we zouden leggen op het basisonderwijs. Quid de expertiseoverdracht van enerzijds Connect en anderzijds NAFT? Beide zijn geen vreemden voor elkaar, de vzw Arktos biedt NAFT en tegelijkertijd Connect aan. Over die expertiseoverdracht moet u zich dus geen zorgen maken, die gebeurt binnen dezelfde vzw.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, de bezorgdheid komt net van Arktos, zij zijn aanbieder maar er zijn er natuurlijk nog vele andere. Ik denk dat we zeker rekening moeten houden met die bezorgdheid. Meer dan de helft van de scholen die (*onverstaanbaar*) komen uit het secundair onderwijs. Vanuit de regionale realiteit stel ik vast – en nogmaals, het is goed dat we zo vroeg mogelijk (*onverstaanbaar*) in het basisonderwijs – maar we mogen ook zeker het secundair onderwijs niet loslaten want ook daar worden we geconfronteerd met dat extreme risicogedrag bij een heel aantal jongeren. Gelet op de actualiteit die zich de laatste weken regionaal heeft afgespeeld, zou dat zonde zijn. Tijdens de coronaperiode konden jongeren niet naar school gaan, die gedragingen vonden dan wellicht plaats in een buitenschoolse context waarbij een heel aantal problemen zijn opgedoken, ook in het secundair onderwijs. Ik pleit er dan ook voor om die expertise maximaal te bewaren en Connect in de toekomst alle kansen te blijven geven om daar samen aan te werken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het multifunctionele gebruik van schoolsportinfrastructuur – 2855 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Het schooljaar 2019-2020 loopt ten einde. Zoals elke zomervakantie zullen heel wat schoolgebouwen er de komende twee maanden verlaten bij liggen. Dat is jammer, zeker wat de schoolsportinfrastructuur betreft.

Al enkele jaren wordt er ingezet op het brede multifunctionele gebruik van schoolinfrastructuur in het algemeen en schoolsportinfrastructuur in het bijzonder. Dit getuigt immers van het efficiënt inzetten van publieke ruimte en kan mits goede afspraken zowel de school, de gebruikers als de lokale besturen ten goede komen.

Er zijn al heel wat initiatieven lopende. Zo onderzocht het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) multifunctionele schoolinfrastructuur en formuleerde het praktische en vrij eenvoudige aanbevelingen om multifunctionele schoolgebouwen, medegebruik en het openstellen van kwalitatieve schoolinfrastructuur te bevorderen.

Er werden ook al verschillende projectoproepen gelanceerd in een beleidsdomein-overschrijdende samenwerking tussen Onderwijs en Sport om scholen aan te moedigen hun sportinfrastructuur open te stellen voor sportverenigingen. Scholen kunnen financiële ondersteuning krijgen voor zowel infrastructuurwerken als voor exploitatiekosten.

Daarnaast werd ook al een leidraad voor lokale besturen en scholen uitgewerkt om ruimte die geschikt is om aan sport te doen zo goed mogelijk in te zetten. Daarnaast denk ik ook aan projecten zoals 'Slim gedeeld' en 'Ruimte delen is ruimte creëren'.

Bij het debat over de begrotingscontrole gaf u in uw schriftelijke toelichting aan in 2021 5 miljoen via Onderwijs en in 2022 5 miljoen via Sport vrij te maken in dit kader. Daarvan gaat 8 miljoen naar het multifunctioneel openstellen van school-sportinfrastructuur en 2 miljoen euro naar de speelplaatsen.

Minister, hoe evalueert u de initiatieven die de voorbije jaren zijn genomen?

Worden deze initiatieven bestendigd?

Wordt er bij het bouwen van nieuwe scholen voldoende gedacht aan het toekomstige multifunctionele gebruik ervan?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Multifunctionele schoolinfrastructuur, en dan zeker nieuwe schoolinfrastructuur, is echt een must en neemt dan ook een belangrijke plaats in in mijn beleidsnota. We moeten proberen de infrastructuur van scholen zo maximaal mogelijk te delen.

De voorbije jaren werden er daaromtrent serieuze stappen vooruitgezet. Er zijn drie erg succesvolle projectoproepen geweest in functie van het openstellen van schoolsportinfrastructuur.

Het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) heeft veertien multifunctionele projecten van schoolinfrastructuur grondig bestudeerd. Daardoor hebben we belangrijke inzichten gekregen die we kunnen meenemen in het informeren en sensibiliseren van alle actoren in scholenbouw. Concreet doen we dit via publicatie op de website, nieuwsbrieven en via rechtstreeks contact met de betrokkenen.

Ik wil zulke initiatieven uiteraard voortzetten en daarbij met verschillende actoren samenwerken. In antwoord op de vorige vraag, heb ik al gezegd dat we werk maken van een nieuw Masterplan Scholenbouw waarin multifunctionaliteit een prominente plaats zal krijgen. Ik overleg ook heel specifiek met de minister van Sport, om te bekijken hoe we samen met onze beide administraties een nieuwe projectoproep voor het openstellen van sportinfrastructuur op poten kunnen

zetten. Ik wil echt gebruikmaken van het op één hand zijn van die twee bevoegdheden, dat maakt een ietwat kortere lijn mogelijk.

Los van actiepunten daaromtrent in het masterplan dat er zit aan te komen, is het zo dat er momenteel al aandacht wordt besteed aan multifunctionaliteit. Schoolbesturen kunnen via AGION multifunctionele projecten realiseren, los van de subsidieprocedure. Dat kan dus zowel binnen de voorwaarden van de standaardprocedure als via andere procedures. Specifieke procedures zoals de huursubsidies en de DBFM-dossiers (Design Build Finance Maintain) moedigen vandaag al expliciet de multifunctionaliteit aan. Dat gebeurt onder andere via de website, de nieuwsbrieven en de overlegmomenten. Ook het GO! heeft bij het realiseren van schoolinfrastructuur aandacht voor die multifunctionaliteit.

Naast het sensibiliseren en informeren, onderzoek ik of er ten aanzien van de inrichtende machten een decretale verplichting tot openstelling van schoolinfrastructuur moet worden ingevoerd voor gebouwen die zich lenen tot openstelling en die grotendeels gefinancierd of gesubsidieerd zijn met Vlaamse middelen.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat u benadrukt dat u multifunctionaliteit zeer belangrijk vindt en dat u daar verder op wilt inzetten.

Veel schoolgebouwen – de meeste eigenlijk – worden gefinancierd met gemeenschapsmiddelen en het lijkt mij dan ook logisch dat ze maximaal ten dienste van de gemeenschap worden ingezet.

U had middelen aangekondigd bij de begrotingscontrole voor 2021-2022. Gaat dat om een bestending? Ik begrijp dat u een nieuwe projectoproep zult doen. Komen er nog nieuwe initiatieven? Ten slotte heb ik een vraagje in verband met deze zomer. We zitten natuurlijk met die coronacrisis. Moeten er bijstellingen of richtlijnen komen om dat multifunctionele gebruik deze zomer zo veilig mogelijk te maken?

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik sluit daar heel graag bij aan. Onze fractie deelt uiteraard de mening dat schoolgebouwen vandaag multifunctioneel moeten zijn. Scholen zijn een deel van de lokale gemeenschappen, ze zijn gefinancierd met overheidsmiddelen, en we moeten ze absoluut ten dienste kunnen stellen van de lokale gemeenschappen. Dat is ook heel duidelijk gebleken in de vorige legislatuur. Minister Crevits en minister Muyters, twee partners op dat vlak, hebben de handen in elkaar geslagen en heel wat mooie projecten gerealiseerd op dat vlak. Wij onderschrijven dat maximaal. Dergelijke projecten mogen ook worden gestimuleerd. Dat was zo in het huidige Masterplan Scholenbouw en het zal ook een wezenlijk onderdeel zijn van het toekomstige plan.

Ook lokaal hebben wij met het vrij onderwijs, met de basisschool en met de gemeente een nieuwe sporthal gebouwd, met de absolute voorwaarde dat die volledig beschikbaar is voor verenigingen, zodat die optimaal benut kan worden. Dus multifunctioneel gebruik van schoolsportinfrastructuur steunen wij ten volle.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Zeer concreet heb ik de ambitie om twee keer 5 miljoen euro vrij te maken: een eerste schijf van 5 miljoen euro in het kader van de begrotingsopmaak 2021 en een tweede schijf van 5 miljoen euro die zal volgen in 2022.

De tweede vraag naar de samenwerking in de komende maanden en de openstelling: dat blijft onveranderd. Ik hoop dat ook in de komende zomermaanden scholen hun infrastructuur ter beschikking zullen blijven stellen van derden. Daar gelden natuurlijk wel de protocollen die afgesproken zijn, onder andere met Cultuur en Sport, en ook de goede afspraken over het respecteren van maatregelen, over reiniging, verluchting, aanduiding van stroomrichtingen, het gebruik van lokalen. Dat is allemaal evident.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Dank u wel voor uw bijkomende antwoord. Het is goed dat ook deze zomer dankzij de eerder genomen maatregelen heel wat infrastructuur dus blijvend gebruikt zal worden.

Ik kijk ook uit naar de bijkomende initiatieven en de nieuwe middelen in 2021 en 2022 om dat nog verder uit te breiden. Misschien kunt u naast uw samenwerking met de minister van Sport eventueel ook eens contact opnemen met de minister van Jeugd – dat is weliswaar een andere persoon. Als ik kijk naar het aanbod van allerlei kampjes voor kinderen, gaan die ook dikwijls door op schoollocaties. Ik denk dat dat ook nog duidelijk bestendigd kan worden en verder uitgewerkt kan worden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de betaalde stage voor studenten Verpleegkunde – 2860 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een onkostenvergoeding voor stages van laatstejaarsstudent-verpleegkundigen – 2903 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het overleg met de Vlaamse Vereniging van Studenten over een financiële vergoeding voor vierdejaarsstudenten Verpleegkunde – 2911 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, een vraag in verband met de betaalde stage Verpleegkunde. Meer bepaald zijn onze bachelors Verpleegkunde van drie jaar naar vier jaar gegaan. In het Vlaams regeerakkoord hadden we reeds vorige zomer de passage opgenomen: "Voor laatstejaarsstudenten Bachelor in de Verpleegkunde (vierde jaar) kan een forfaitaire onkostenvergoeding voorzien worden, gefinancierd door de betrokken werkgevers."

Ik stel vast dat de collega-parlementsleden in het Federale Parlement inspiratie gevonden hebben in ons Vlaams regeerakkoord, dat ze daar een wetsvoorstel hebben ingediend om die onkostenvergoeding te voorzien, een onkostenvergoeding die dan door het Vlaamse niveau betaald zal moeten worden. Het is altijd boeiend om dergelijke federale wetsvoorstellen te lezen. Maar tot daaraan toe, wij hebben het wel opgenomen in ons Vlaams regeerakkoord, dat is een goede zaak.

De kern is – en dat is voor iedereen belangrijk – dat we de studie aantrekkelijker willen maken om zo het personeelstekort in sector te helpen opvangen. Dat is zowel voor onze ziekenhuizen als voor onze rusthuizen en zorginstellingen belangrijk. In het wetsvoorstel staat dat de contractstage in het vierde jaar moet worden gefinancierd in samenspraak met de gemeenschappen; dat is dan wel het goede stuk, de kern van de zaak, denk ik.

Minister, zowel in uw beleidsnota als in ons regeerakkoord is die forfaitaire onkostenvergoeding al opgenomen. Vorige week hebben we ook de bevraging gekregen van de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS). Ik moet de mensen van VVS, Dylan Couck, Joffrey Vermunicht en Dries Suetens, eigenlijk feliciteren met hun bevraging en hun gestructureerde aanpak. Het is toch interessant om hier mee te geven bij deze vraag: er zijn meer dan duizend studenten Verpleegkunde bevraagd om een zicht te krijgen op de situatie. Eén op de drie studenten Verpleegkunde moet werken om zijn studies te kunnen betalen. Dat is niet weinig, dat is zelfs veel. Vier op de tien laat weten dat hun stage en studie lijden onder de uitoefening van die studentenjob. Als we dan verder kijken, stellen we vast dat ze toch heel wat kosten maken voor die nieuwe verlengde vierjarige opleiding, maar ook kosten maken om op stage te kunnen gaan. Dat is niet onbelangrijk.

Uit een studie komt naar voren dat studenten gemiddeld een bedrag van 380 euro per maand aangeven als billijk voor zo'n vergoeding. Dat is niet weinig. Ze zijn dus niet op zoek naar een volwaardig loon maar wel naar een kostendekking en een erkenning voor hun inspanningen.

Collega's, het goede nieuws is wel – en dat kwam ook uit die bevraging naar boven – dat studenten verpleegkunde een heel hoge motivatie hebben. Ik denk dat we daar alleen maar blij mee kunnen zijn, minister.

Minister, hebt u al overleg gehad over het betreffende wetsvoorstel, niet alleen met de instelling maar ook met eventuele werkgevers? Is er een mogelijkheid om dit voor deze eerste generatie mee te nemen?

Hebt u zelf al een voorstel tot onkostenvergoeding kunnen uitwerken, zoals u opgenomen hebt in uw beleidsnota? Zo ja, hoeveel zal die bedragen en wie zal die betalen? Zo neen, wanneer mogen we die verwachten?

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): In de Kamer is inderdaad een wetsvoorstel ingediend om financiering te voorzien voor contractstages binnen de bacheloropleiding verpleegkunde. Studenten die in hun laatste jaar stage lopen zouden zo een onkostenvergoeding ontvangen. Zo wil men de studie verpleegkunde aantrekkelijker maken en tegemoetkomen aan het personeelstekort in de sector.

Zoals we weten, moeten studenten verpleegkunde sinds 2016 in het vierde jaar van hun bacheloropleiding stage lopen gedurende 22 weken. Voor vele studenten is dat een heel zware periode. Zo betalen zij inschrijvingsgeld om als verpleegkundige-in-opleiding te werken maar krijgen ze geen onkostenvergoeding voor verplaatsingen, parking en maaltijden. Bovendien moeten vele zij-instromers de stage combineren met hun gezinsleven.

Verpleegkundige is al jaren een knelpuntberoep. Met de nakende pensioneringsgolf van babyboomers stevent België ook af op een structureel tekort aan verpleegkundigen. Met een onkostenvergoeding kunnen we alvast meer studenten en zij-instromers warm maken. Deze onkostenvergoeding zou zeer verdiend zijn na de inspanningen tijdens de coronacrisis. Ze versterkten teams in verschillende ziekenhuizen en woonzorgcentra. Het zou dus een krachtig signaal zijn voor een maatschappelijk erg belangrijke opleiding.

In het wetsvoorstel lezen we dat men de financiering wil uitwerken samen met de gemeenschappen. In het regeerakkoord spraken we alvast af dat werkgevers voor de laatstejaars bachelor verpleegkunde een forfaitaire onkostenvergoeding kunnen voorzien.

Minister, u hebt al aangegeven in deze commissie dat u hier snel werk van wilt maken. U wilt werken via twee sporen: een kortetermijnspoor, waarbij snel wordt geschakeld, en een structurele oplossing voor de lange termijn.

Zoals collega Daniëls al aangaf, is er inderdaad een zeer goede bevraging geweest van de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) bij 1100 studenten. Dat is toch niet niks. Dat heeft geleid tot een zeer gestructureerd en goed rapport. Daaruit komt de preciaire financiële situatie van de studenten naar voren. Drie op de tien studenten geeft aan tijdens de stage te moeten werken om de studies te betalen. Zij zijn niet op zoek naar een volwaardig loon maar wel naar een dekking van hun kosten en de erkenning van hun inspanningen. Uit de bevraging kwam het bedrag van 380 euro per maand naar voren. De VVS-bevraging geeft evenwel ook aan dat een vergoeding alleen niet zal volstaan om de opleiding aantrekkelijker te maken. Meer acties zijn nodig. De VVS geeft als voorbeelden de verdere uitbouw van de mentorenopleiding en een structurele kwaliteitsbewaking van de stageplekken.

Minister, welke stappen hebt u al gezet om tegemoet te komen aan de vraag naar een forfaitaire onkostenvergoeding voor stages van student-verpleegkundigen die in hun laatste jaar zitten? Is er al een kortetermijnoplossing in zicht?

Voert u – met het oog op een goede oplossing voor de studenten – overleg met het federale niveau?

Beschouwt u het bedrag van 380 euro per maand ook als een billijk bedrag?

Welke initiatieven zult u nemen om de bacheloropleiding verpleegkunde aantrekkelijker te maken?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Collega's, in 2015 werd de bachelor Verpleegkunde inderdaad verlengd van drie tot vier jaar. Ook toen was er al sprake van een vergoeding in het laatste stagejaar. Dat lijkt me ook logisch, want in dat laatste stagejaar werken studenten eigenlijk voltijds volgens onregelmatige uren. Ze moeten bovendien ook nog inschrijvingsgeld betalen. Die vergoeding voor dat laatste stagejaar is er echter nooit gekomen. Nochtans is de roep naar actie, maar ook de nood op het terrein groot. Dat blijkt ook opnieuw uit de enquête van de VVS bij meer dan duizend studenten verpleegkunde.

Een derde geeft inderdaad aan dat ze naast hun studies ook moeten werken om hun studies te kunnen betalen en om in hun levensonderhoud te voorzien. Velen zeggen ook dat ze het moeilijk vinden om hun stage te combineren met hun studies. Een grote groep geeft dan ook aan dat ze nood hebben aan een vergoeding om zich volledig en goed te kunnen focussen op hun studies.

Ik hoef u niet te vertellen, minister, dat de nood aan extra zorgverleners zeer groot is en dat we er dus alle baat bij hebben om die job aantrekkelijker te maken. Dat kan onder andere door ook financiële appreciatie te tonen voor het harde werk van mensen in de zorg, ook als het gaat over studenten in hun laatste stagejaar. Wat ons betreft, moet die vergoeding er absoluut komen.

We weten dat de VVS bij u op bezoek is geweest. Ik ben benieuwd naar de uitkomst van dat gesprek. Ik ben ook benieuwd naar uw appreciatie van de enquête van de VVS. Welke engagementen bent u aangegaan in dat gesprek met de VVS? Bent u

al in overleg gegaan met het federale niveau over het wetsvoorstel dat voorligt waarin staat dat de gemeenschappen zouden moeten tussenkomen in zo'n eventuele vergoeding?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Nodeloos te zeggen dat dit dossier al wel een tijdje aansleept. In het regeerakkoord hebben we afgesproken dat we de belofte van de vorige regering gehonoreerd willen zien en dat er voor de laatstejaarsstudenten van de professionele bachelor Verpleegkunde in een forfaitaire onkostenvergoeding zou voorzien moeten kunnen worden. Die opleiding duurt vier jaar, terwijl andere professionele bachelors maar drie jaar duren. Ook de HBO5 Verpleegkunde is een driejarige opleiding. Belofte maakt schuld.

Vandaag studeert de eerste generatie in het nieuwe systeem af. Ik heb daarom geprobeerd om verschillende sporen te bewandelen. Ik heb al een tijdje geleden aan minister Beke voorgesteld dat wij vanuit Onderwijs voor een eenmalige oplossing zouden zorgen op voorwaarde dat hij er dan samen met de werkgevers voor zorgt dat de studenten vanaf volgend academiejaar een meer structurele onkostenvergoeding van de werkgevers zouden ontvangen. Ik heb dat spoor ook afgetoetst met de VVS. Zij gaven aan zich in die aanpak te kunnen vinden.

Ik heb vervolgens ook de hulp ingeroepen van minister Crevits om een beroep te kunnen doen op het Europees Sociaal Fonds (ESF). We zijn kunnen landen, wat goed is, maar ik geef onmiddellijk mee dat het bescheiden is wat we doen. We hebben een akkoord over een eenmalige regeling voor het lopende academiejaar met de afspraak dat minister Beke dan zorgt voor een stabiele regeling vanaf volgend academiejaar.

De studenten die in het lopend academiejaar afstuderen in de bachelor Verpleegkunde hebben 800 uren stage doorlopen. Het gaat om 1600 studenten. Ik vind het belangrijk dat die studenten die hun diploma halen na de professionele bachelor van 240 studiepunten een tegemoetkoming zouden krijgen zoals beloofd. We voorzien daartoe in een eenmalige toelage van 1000 euro aan al wie dit academiejaar zijn of haar diploma behaalt in de verlengde opleiding, opnieuw in het volle besef dat dit een bescheiden bedrag is. Het is wel het resultaat van een mooie samenwerking tussen de drie ministers en de VVS. Vanuit Onderwijs voorzien we in 60 procent van de middelen, namelijk 955.000 euro. Via het ESF kunnen we zorgen voor 40 procent van de financiering. Minister Beke zal ervoor zorgen dat tegen uiterlijk het einde van het volgende academiejaar een nieuw voorstel op de tafel ligt waarin de werkgevers instaan voor een structurele regeling.

We hebben die mensen eenvoudigweg nodig en we appreciëren ze uitermate. De werkgevers in de sector hebben hen nodig en we hebben ook de opleiding nodig en dus moeten we maken dat ze aantrekkelijk blijft.

Het rapport van VVS was voor mij toch echt wel een motivatie. VVS bevroeg het afgelopen jaar meer dan 1000 studenten Verpleegkunde. Daaruit blijkt hoe precair hun financiële situatie is. Drie vierde zegt dat ze een vergoeding echt noodzakelijk achten om de kosten, verbonden aan de studie en de stage, te vergoeden. Dat staat dan nog los van het vergoedbare werk, het gaat over de kosten van de studie en de stage.

Ik zou niet weten wat ik moet doen met het federale wetsvoorstel. Ik ben daarover ook niet geconsulteerd. Ik heb er weinig over te zeggen behalve dat ik het altijd zinvoller vind dat men zich uitspreekt over zaken waarvoor men zelf verantwoordelijk is, eerder dan te gaan dicteren wat een ander moet doen. Het wetsvoorstel zal mooi hangen aan de muur, maar ik denk dat we daar verder weinig mee kunnen.

Met de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) hebben we een constructief overleg gehad over onder meer het aantrekkelijker maken van de opleiding. De VLHORA is absoluut bereid, maar ik wil hen de kans geven om het zelf eerst grondig te bekijken. Hoe kan men de mentorenopleiding verder versterken? Hoe gaat men om met de feedback uit het rapport van VVS? Hoe evalueert men de eerste cohorte van het vierde jaar Verpleegkunde, nu de eerste generatie is afgestudeerd? Op welke manier wil men postgraduatenaanbieding gaan vormgeven en inrichten?

Binnen de VLHORA is er al een hele tijd een werkgroep Verpleegkunde. Zij leveren al een hele periode goed werk. De voorbije maanden stonden zij voor een enorme uitdaging, het laten doorgaan van alle stages in de zorg ten tijde van deze coronacrisis. Dat was hun eerste besogne. Ze zijn daar heel professioneel en flexibel mee omgegaan zodat de studenten nu ook zoveel als mogelijk kunnen afstuderen als kwaliteitsvolle verpleegkundigen, zoals ook het geval ging zijn als er geen corona was. Ik wil ze daar graag voor bedanken, net zoals VVS en mijn collega's, en ik hoop dat we met deze eenmalige regeling ook de basis hebben gelegd voor een structurele oplossing en het structureel aantrekkelijker maken van die toch wel belangrijke opleiding.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dit is goed nieuws – ik denk dat we daar eerlijk in moeten zijn – op vele vlakken.

U hebt het initiatief genomen om samen met uw collega's Beke en Crevits na te gaan wat u nu al kunt doen. U moet inderdaad niet wachten op een wetsvoorstel. Het voorstel komt trouwens te laat want u was al bezig. De tijd tussen het wetsvoorstel en nu kan niet tot deze oplossing leiden.

De 955.000 euro die vanuit Onderwijs komt en de andere bijna 600.000 euro die vanuit het ESF komt, de 40 procent die voor dit jaar wordt toegepast, is een goede zaak.

De structurele oplossing moet worden gezocht in relatie met de werkgevers. Het is een onderhandeling die uw collega Beke moet voeren. Ik onderschrijf dat u zegt dat hij momenteel andere besognes aan zijn hoofd heeft. Ik zou toch willen oproepen om dit snel op te starten, als het al niet is opgestart, om er zo voor te zorgen dat er een structurele oplossing is, want dit is een eenmalige. Het is niet omdat deze studenten de eerste cohorte is die afstudeert, dat ze niets zouden moeten krijgen. Dat lijkt me een goede zaak te zijn.

Men wil de mentorenopleiding nog wat versterken en aantrekkelijker maken. Daarnaast is er natuurlijk ook de HBO5-opleiding Verpleegkunde van drie jaar. Daar is geen vierde jaar bijgekomen.

Collega's, val ik weg? Want ik zie jullie allemaal in de lach schieten. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Ik herhaal mijn vraag even. Minister, als u toch contact moet opnemen met het federale niveau, neem dan zeker ook contact op met minister De Block in verband met HBO5 om de wet bij te stellen over wie welke taken moet doen in de zorg, want die studenten zullen we wel nodig hebben.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Voorzitter, ik volg inderdaad het pleidooi van collega Daniëls over de HBO5-studenten. Het zijn heel belangrijke studenten, naar wie ook vraag is in de praktijk, op het veld, en daarom moeten we er blijvend op inzetten.

Ik wil u ook feliciteren, minister, want u hebt dit samen met de VVS, de VLHORA, maar ook met minister Beke en minister Crevits tot een goed einde gebracht. Dat kon alleen dankzij een goede samenwerking en goed teamwork. Dank daarvoor. Met de eenmalige premie maakt u niet alleen ons als commissieleden blij, maar vooral ook de 1600 studenten die nu afstuderen. Het is misschien een heel praktische vraag, maar ik kan me wel inbeelden dat studenten het zich afvragen, mochten ze nu volgen: zal die premie op aanvraag worden uitbetaald of via een hogeronderwijsinstelling? Dat is misschien praktisch, maar voor studenten niet onbelangrijk.

Tot slot wil ik misschien ook nog zeggen dat ik heel blij ben met het antwoord dat u via de VLHORA ook aan andere acties zult werken om de opleiding aantrekkelijker te maken.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Ik ben eigenlijk ook heel blij dat er alvast een eenmalige oplossing is gevonden voor de studenten die dit academiejaar afstuderen, maar het spreekt voor zich dat er ook een structurele oplossing gevonden moet worden voor de studenten van de volgende generaties. Ik heb begrepen dat dat een bevoegdheid is van minister Beke, dus we zullen het niet nalaten om hem daarover te bevragen, want ik denk dat hier zo snel mogelijk werk van moet worden gemaakt.

Het mag hier inderdaad niet stoppen, dus laten we ook de studenten HBO5 niet uit het oog verliezen. En als we de opleiding aantrekkelijker willen maken, ben ik het volmondig met u eens, minister, dat de financiële appreciatie goed is, maar dat er meer nodig is. Ik ben blij dat de VLHORA daar al mee bezig is. Ik neem aan dat de VVS daar ook bij betrokken wordt. Ik wens iedereen veel succes. Wij zullen dat zeker opvolgen.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Dit is de tweede keer dat ik me aansluit bij deze commissie. De minister en de commissieleden zullen waarschijnlijk nog weten dat ik vorige maand eigenlijk exact dezelfde vraag gesteld heb. Ik heb toen aan de minister gevraagd wat zijn plannen waren rond de structurele oplossing voor de forfaitaire vergoeding. Ik kan begrijpen dat de minister toen nog niet rond was of dat hij mij de primeur niet wilde geven. Ik was toen heel ongerust, omdat er toen nog geen oplossing was en het schooljaar op zijn einde liep, maar ik ben heel blij dat er voor dit jaar alsnog een oplossing gekomen is.

Een tweede opmerking die ik wil geven, is dat ik ook heel verbaasd was toen ik vorige week in de krant las dat er op federaal niveau een initiatief genomen was. Ik ben op zoek gegaan naar het wetsvoorstel en, beste collega's, met de beste wil van de wereld ben ik daar nog niet in geslaagd. Ik denk dus dat dat voorstel nog altijd niet is ingediend in de Kamer en ik durf zelfs te denken dat het een manier was om Vlaanderen via de media ietwat onder druk te zetten. Maar soit, we zijn er.

Minister, ik zit normaal gezien in de commissie Welzijn en u mag er zeker van zijn dat ik ook een luis in de pels zal worden van minister Beke, om ervoor te zorgen dat er voor de studenten die nog moeten afstuderen, een goede structurele oplossing komt.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik wil ook nog eens het belang van HBO5 onderstrepen, het feit ook dat er een leerladder is binnen de zorgsector, binnen de

opleiding tot verpleegkundige. We willen meer handen aan het bed en ik vind het samen met de collega's heel belangrijk dat de leerlingen die starten vanuit het bso en tso, de opleiding tot zorgkundige kunnen afmaken binnen HBO5. Ik vraag daar de nodige aandacht voor, vooral omdat we weten dat het net die profielen zijn die in de woonzorgcentra worden tewerkgesteld. De coronatijden hebben ons net geleerd dat er toch wat aandacht moet zijn voor die mensen die werken in de woonzorgcentra en voor de professionalisering van die doelgroep. Ik vermoed dat daar in de nabije toekomst ook wel een aantal aanbevelingen zullen volgen voor de opleidingscentra die deze HBO5-studenten begeleiden, om hen nog weerbaarder te maken.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister, ook het Vlaams Belang wil de studie van het beroep van verpleegkundige aantrekkelijker maken en om die reden zijn wij ook voorstander van die onkostenvergoeding. Vorige keer pleitte ik voor een soort van basisinkomen voor een maatschappelijk relevante opleiding zoals verpleegkunde. Voor alle duidelijkheid, dat geldt niet voor de hele opleiding en niet voor alle knelpuntberoepen want dat zou onbetaalbaar zijn. Toch vind ik het jammer dat u niet bereid bent om deze piste voor de opleiding verpleegkunde te onderzoeken. Ik denk dat het een deel van de oplossing zou kunnen zijn om de opleiding aantrekkelijker te maken.

Minister, er komt nu een vergoeding van 1000 euro, dat is inderdaad goed en u krijgt dan ook onze volle steun. Ik hoop dan ook dat er nu snel een structurele oplossing komt.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat de techniciteit betreft van de uitbetaling, had ik in het programmadecreet en in de begrotingsaanpassing voor 2020 voorzien in een decreetsbepaling waardoor we vanuit het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) 955.000 euro, naast 645.000 euro vanuit het Europees-Sociaal Fonds en co-financiering vanuit het beleidsdomein Werk kunnen zorgen voor de nodige financiering. De uitbetaling zal via AHOVOKS gebeuren maar wat de technische aspecten betreft, kan ik u nu geen antwoord geven, ik zal u dat schriftelijk bezorgen.

Toen ik het had over de coronacrisis en de storende factor in het kader van de werkzaamheden, had ik het vooral over de VLHORA en de werkgroep verpleegkunde die daar vooral mee bezig geweest is, maar niet over de besprekingen van minister Beke. Er zijn wel degelijk besprekingen bezig tussen het kabinet van minister Beke en de werkgevers in functie van een structurele oplossing. U kunt zich daar verder over bevragen bij mijn collega.

Ik deel de bezorgdheid over HBO5. Ik weet niet of het zinvol is om een voorstel van decreet uit te werken om te zeggen wat de federale overheid moet doen, dat is misschien niet zo productief maar ik zal alleszins de nodige druk zetten. Misschien kan een parlementair initiatief verder gaan en effectief op papier worden gezet en ingediend, misschien kan dat een meerwaarde zijn. Alleszins denk ik dat, wanneer het gaat over HBO5, in het kader van de volgende federale regeringsvorming die er onverwijld zit aan te komen, men met dezelfde spoed en even onverwijld werk kan maken van een structurele oplossing voor HBO5.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, uw gratis consultancy die de commissie zopas kreeg, valt niet in dovemansoren. Er zullen decretale aanpassingen nodig zijn om deze onkostenvergoedingen zo snel mogelijk door te voeren en de commissie zal

daar goed aan meewerken. Ik denk dat wij als commissie samen dat initiatief kunnen nemen, over alle partijgrenzen heen.

Een vraag nog: wat zal die onkostenvergoeding fiscaal betekenen voor de studenten? Zij studeren nu af en gaan wellicht na de zomer beginnen te werken. Kan het geregeld worden dat zij niet een deel van die onkostenvergoeding naderhand moeten teruggeven aan de belastingen? Als dat federaal moet worden geregeld, kunnen wij daarvoor gerust de nodige stappen ondernemen.

Minister, ik dank u en uw collega Crevits en ook de studenten van de VVS. In de commissie Welzijn zullen we ook regelmatig polsen bij minister Beke hoever het staat met de structurele uitwerking van deze maatregel.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Zoals de heer Daniëls zegt, moeten wij samenwerken, vooral nu op federaal niveau de regeringsvorming er hopelijk aan komt. U hebt zeker onze steun voor een decretale regeling van deze onkostenvergoeding. Wat het federale wetsvoorstel betreft: het is ingediend maar het staat nog niet op de website van de Kamer omdat het nog moet worden vertaald. Ikzelf heb het al gelezen. Heeft dit voorstel Vlaanderen onder druk gezet? Ik weet het niet. Maar het kan inspirerend zijn voor de andere gewesten om ons voorbeeld te volgen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Ik wil ook mijn dank uitspreken voor al wie deze onkostenvergoeding mogelijk heeft gemaakt voor onze hardwerkende studenten Verpleegkunde. Ik hoop dat er nu ook snel een structurele regeling wordt uitgewerkt, en dat er een snelle uitbetaling komt aan de studenten die dit jaar afstuderen. Wat ons betreft, zijn wij absoluut voorstander van het belonen van hardwerkende mensen. Dat geldt ook federaal en u zult in ons zeker een partner vinden om ook de noden van de studenten HBO5 ter harte te nemen op het federale niveau.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de verplichte 'boterhammentaks' door de veiligheidsmaatregelen op school – 2905 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Ik heb het hier al vaker gehad over de 'boterhammentaks': de taks die ouders in verscheidene Vlaamse scholen moeten betalen voor middagtoezicht als hun kinderen op school blijven voor het middageten. De logica is dat de ouder nog de keuze heeft om zijn of haar kind tijdens de middag op school te laten. Dergelijke facturen stoken al een hele tijd niet met de werkelijkheid van vandaag waarbij twee voltijds werkende ouders geen tijd hebben om hun kinderen te komen ophalen tijdens de middag.

Daar komt nu nog bij dat er, bij de heropstart van de scholen tijdens de coronacrisis, verschillende veiligheidsmaatregelen zijn bijgekomen op school. Heel veel scholen verplichten kinderen nu om tijdens de middag op school te blijven. Ouders kunnen dus zelfs niet meer kiezen of ze hun kinderen komen ophalen. Maar

ondanks het feit dat het verplicht is, moeten ouders de kost van die boterhammentaks nog steeds betalen. Dat lijkt mij bijzonder onlogisch.

Minister, bent u bereid om, op zijn minst tijdelijk, zolang het middagtoezicht verplicht is, de kosten voor dat toezicht te laten dragen door de Vlaamse overheid?

Maar u weet dat heel die boterhammentaks mij sowieso een doorn in het oog is. En dus is mijn tweede vraag: bent u toch niet bereid om een verbod op taksen voor middagtoezicht in stellen, zodat de schoolfactuur kan worden verminderd? Dat betekent natuurlijk ook wel dat u voldoende middelen ter beschikking van de scholen zult moeten stellen voor de organisatie van gratis en kwaliteitsvolle middagopvang. Dat lijkt ons alvast een absolute noodzaak.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We kennen in ons systeem een combinatie van kosteloosheid en kostenbeheersing. We geven jaarlijks 4 miljard euro uit aan ons basisonderwijs en we trachten tegelijk de kosten voor de ouders te beperken. Dat wil ik absoluut zo houden.

U weet dat de school niets mag doorrekenen dat nodig is om ontwikkelingsdoelen en eindtermen te behalen. Voor zaken die het onderwijs verlevendigen, zoals materialen en activiteiten, geldt de maximumfactuur. Voor extra diensten waarvan vrijwillig gebruik kan worden gemaakt, kan wel een beperkte bijdrage worden gevraagd. Het woord vrijwillig is daarin cruciaal. Indien scholen kinderen verplichten om op school te blijven, valt het middagtoezicht niet meer onder de bijdrage-regeling. Scholen mogen in dat geval geen kosten aanrekenen aan ouders.

Om het verplichte middagtoezicht te financieren, kunnen scholen hun werkingsmiddelen gebruiken. Vanaf dit schooljaar krijgt het kleuteronderwijs nog eens 71 miljoen euro extra, waarmee we de historisch gegroeide ongelijkheid met het lager onderwijs wegwerken.

In het kader van de coronacrisis hebben we in totaal 90 miljoen euro extra voorzien voor het onderwijs, inclusief het secundair onderwijs. Ook voor het basisonderwijs voorzien wij in heel wat vergoedingen en compensaties allerhande.

De scholen – kleuterscholen, basisonderwijs – hebben de afgelopen maanden uitstekend werk verricht. Laat ons nu dus niet in een soort van beschuldiging of insinuatie terechtkomen dat scholen van deze crisis zouden gebruikmaken om mensen op kosten te jagen. We hebben kunnen rekenen op hun uitstekende inzet. De regels zijn duidelijk en ik ga ervan uit dat die ook worden gerespecteerd. Maar het is altijd een moeilijke oefening op het terrein, voor elke school, ook in het kader van de maximumfactuur.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het doet mij heel veel plezier. De richtlijn is inderdaad dat er voor het halen van de ontwikkelingsdoelen niets mag worden aangerekend. Zeker als kinderen verplicht op school moeten eten, dan lijkt een gevulde maag toch een speciale voorwaarde om de ontwikkelingsdoelen te kunnen halen. Ik ben blij dat de scholen niets mogen aanrekenen voor een verplicht middagtoezicht, zeker nu tijdens de coronacrisis. U weet dat dat wat ons betreft moet worden uitgebreid naar een verbod om überhaupt iets aan te rekenen voor het middagtoezicht, omdat wij ervan uitgaan dat heel veel kinderen sowieso geen keuze hebben om al dan niet thuis te gaan eten. Maar dat betekent inderdaad dat de werkingsmiddelen voor scholen daarop moeten worden voorzien. U zegt dat de budgetten sowieso zijn verhoogd voor het basisonderwijs en dat er nu extra budgetten zijn voor corona.

Minister, mijn bijkomende vraag is: zult u ook monitoren of het ter beschikking gestelde bedrag zal volstaan voor scholen om de bijkomende kost voor het middagtoezicht te dekken?

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Ik vraag me eerst en vooral af op hoeveel leerlingen de problematiek die mevrouw Goeman schetst, betrekking heeft. Er werd de afgelopen weken immers op weinig plaatsen voltijds onderwijs aangeboden. Dat was voornamelijk het geval in het kleuteronderwijs. Daarnaast bleven in veel scholen de leerkrachten vrijwillig, net om die bubbels in stand te houden, tijdens de lunch bij hun leerlingen. Ik denk daarom dat het maar om een heel beperkt aantal leerlingen gaat in dezen, en we spreken ook over slechts een periode van ongeveer een maand. We moeten dit dus toch wat in perspectief plaatsen.

Minister, ik hoor nu van u dat scholen helemaal geen bijdrage mogen vragen als ze kinderen verplichten tijdens de middag op school te blijven. Hebt u ook gecommuniceerd aan de scholen dat ze dus geen financiële bijdrage mogen vragen? Zijn de scholen daarvan op de hoogte?

Los daarvan is de discussie over het reftergeld natuurlijk niet nieuw. Het is een bekende problematiek, waarvoor er jammer genoeg geen eenvoudige oplossing in het onderwijs bestaat. Het is al gezegd: middagtoezicht is een dienstverlening die weliswaar op school plaatsvindt, maar losstaat van de eigenlijke taak van het onderwijs. Om die redenen zien we in sommige gevallen dat bijvoorbeeld de gemeente bijspringt om de kosten voor het middagtoezicht te dragen. Lokale besturen kunnen via hun flankerend onderwijsbeleid in dezen een sociaal beleid voeren. Minister, dat brengt me tot een volgende vraag: zult u met de lokale besturen in overleg treden om te onderstrepen dat, indien zij iets willen betekenen voor een school in hun gemeente, zij financiële ondersteuning voor het middagtoezicht in hun flankerend schoolbeleid kunnen opnemen?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Ik wil mevrouw Tavernier bijtreden. Het is zo dat er dus met bubbels moest worden gewerkt en dat de leerlingen vaak in hun eigen klas moesten eten, maar ik denk niet dat het volgens de draaiboeken en zo verplicht was om op school te blijven. Mijn kinderen konden toch thuis komen eten. Ik vraag me dus af voor hoeveel kinderen het nu het geval is geweest dat ze verplicht op school moesten blijven gedurende de maand die nu voorbij is. Ik vind het reftergeld en zo ook geen goed idee. We moeten daar een oplossing voor zoeken, maar ik denk dat dit probleem van kinderen die op school moesten blijven, niet groter mag worden gemaakt dan het is.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik heb nog een klein vraagje over het leveren van warme maaltijden op school. Die leveranciers van warme maaltijden zitten nog wat in onzekerheid: mogen ze dat nu wel of niet? Dat is me daarnet ter ore gekomen. Zoals ik de jongste draaiboeken lees, kan dat wel vanaf 1 september, wanneer de scholen terug starten, in de code geel, maar misschien is het goed om dat nog eens te verduidelijken, als dat al nodig zou zijn. Dat is louter een bijkomende vraag, die u niet noodzakelijk nu al hoeft te beantwoorden.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Op de eerste twee tussenkomsten is het antwoord tweemaal: autonomie. Wij hebben begin dit jaar inderdaad extra middelen gegeven aan de kleuterscholen, namelijk 71 miljoen euro. Men is nogal vrij wat de

aanwending van die extra middelen betreft. Ook zijn de lokale besturen evenzeer autonoom als het gaat over het geven van tegemoetkomingen voor dat middag-toezicht. Ik moet in mijn eigen gemeente, in Beersel, vaststellen dat dat daar het geval is: over de netten heen is daar een financiële tegemoetkoming. Ik wil hen bij dezen dus aanmoedigen om daaraan een bijdrage te leveren.

Tot slot, de casuïstiek waarnaar wordt verwezen, is me niet bekend, maar ik denk alleszins niet dat dat op grote schaal zal zijn toegepast. Mij zijn ter zake geen gevallen gemeld.

Wat de vraag over de leveranciers betreft, daarvoor zou ik even de draaiboeken moeten bekijken. Alleszins, als die vraag nog niet is beantwoord, dan gebeurt dat mogelijk morgen. Dan zitten we terug samen met onze onderwijsclub om die draaiboeken verder te verfijnen. Ik zal dus checken of dat daarin is meegenomen, maar ik dacht het wel, maar we hebben het daarover gehad bij de genese van onze uiteindelijke besluitvorming, in de scenario's. Ik dacht dat dat een aparte lijn was, maar ik zou dat opnieuw moeten checken.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Voor mij is het ook de verantwoordelijkheid van de minister van Onderwijs om ervoor te zorgen dat onze kinderen in optimale omstandigheden kunnen leren, of het nu coronatijden zijn of niet. In die zin zeggen wij al heel lang dat het ons niet logisch lijkt dat kinderen die op school blijven eten, daarvoor moeten betalen. Wij willen eigenlijk nog een stap verder gaan. Wij vinden dat kinderen eigenlijk 's middags een gratis maaltijd zouden moeten krijgen op school, omdat een gevulde maag voor ons een cruciale voorwaarde is om goed te kunnen leren, en voor ons is dat een gedeelde verantwoordelijkheid. Ik denk dat lokale besturen daar inderdaad vanuit het flankerend onderwijsbeleid zeker een rol in te spelen hebben, maar wat ons betreft, zou ook de Vlaamse overheid daarin moeten bijpassen. Dat is echter een discussie waarop we ongetwijfeld later nog eens terugkomen. Minister, ik ben alvast blij met uw antwoord dat, als scholen door de coronaveiligheidsvoorwaarden kinderen verplichten op school te eten, ze dan geen middagtoezicht, geen boterhammentaks mogen aanrekenen. Ik reken er inderdaad ook op dat dat proactief naar de scholen zal worden gecommuniceerd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.